

x in de kantlijn betreft de vraag
- " " " " het antwoord

N A D R U K V E R B O D E N !

De leiding deelt bij de opening der bijeenkomst mede dat verschillende vrienden het betreurd hebben dat de verhandeling over Paulus vorige week wegens een storing in het apparaat niet is opgenomen. Pressie op onze geestelijke vrienden kunnen wij volgens spr. niet uitoefenen, doch zij weten thans dat een herhaling zeer op prijs zou worden gesteld.

- Goeden avond vrienden,

Ja, wij hebben natuurlijk het gedane verzoek gehoord en - tenzij U daar bezwaar tegen heeft - wil ik dan dat onderwerp nog wel eens belichten. En dan zullen wij toch - om degenen die gaarne zelf een onderwerp kiezen daarbij niet tekort te laten komen - dit behandelen als eerste onderwerp, d.w.z. met Uw aller instemming natuurlijk. Geen bezwaren?

x Er wordt door velen "neen" geroepen.

- Juist, dan mag ik U er verder nogmaals aan herinneren dat wij - door een beperking van onze mogelijkheid tot ervaren - niet alwetend zijn, dat we ook wel eens een fout kunnen maken en dat U dus daar - rekening houdende met de omstandigheden - altijd goed over na moet denken: wat hebben ze gezegd, hoe hebben ze het gezegd en is dat voor mij aanvaardbaar? Als U dat doet dan is dat ook voor ons heel vruchtbaar. Dan mag ik U er ook tevens aan herinneren dat op deze avonden door ons geen zuiver persoonlijke onderwerpen behandeld worden. En daarmee heb ik dan de inleiding gehouden en aan mijn verplichting voldaan. Dan kunnen we dus meteen verder gaan met dit onderwerp "PAULUS" of beter gezegd "HET PAULINISME". Het Paulinisme is eigenlijk een eigenaardig verschijnsel. Over het algemeen ziet men dat juist aan de zendbrieven van Paulus een gewicht wordt gehecht dat tenminste gelijk komt, zo in vele gevallen niet hoger staat dan de eerbied die men bewijst aan de Evangelieën zelf, aan de woorden die - neemt men aan dat deze Evangelieën inderdaad volkomen juist zijn - dan toch door Jezus persoonlijk werden gesproken. U zult begrijpen dat daar redenen voor zijn, redenen die wij reeds eenmaal voor U belicht hebben en ik zal trachten om dit op een enigszins andere wijze nogmaals te doen. Allereerst: wie is Paulus? "Ja, Paulus is een apostel" zeggen ze dan meteen. Ja, maar Paulus was geen apostel, tenminste niet als U denkt dat apostelen zijn de leerlingen van Jezus, de persoonlijke leerlingen. Want Paulus dat is een ijveraar, dat is een zeloot, dat is een Christenvervolger, nog na den dood van Jezus. Hij is het die achter de Christenen aanjaagt en tracht deze ketterse sekte met alle middelen die hem ter beschikking staan, te dwingen in wat men in de moderne tijd wel zou noemen: de veilige armen der Moederkerk. Paulus ijvert tegen het Christendom; Paulus is iemand van goede familie en hij heeft een hele goede opvoeding gehad, maar hij houdt zich aan de wet, voor hem is de wet het heilige. Er is niets anders dat zo zwaar telt als al die schone wetten en voorschriften die daar neer zijn gelegd in de thora, de heilige rollen. Niets heeft er meer waarde voor hem dan de commentaren van vele Oosterse filosofen, Joods Oosterse filosofen, die zelve nog hebben toegevoegd regel aan regel en hebben uitgeduid waarom Mozes dit heeft gedecreteerd en waarom dat als leefregel noodzakelijk is. Dat wil niet zeggen dat Paulus een dwaas is, want dat is hij niet, maar Paulus is fanatiek. En hij heeft het niet gemakkelijk, want als je de eer van je familie op wilt houden en vechten wilt voor je geloof, dan schiet er geen tijd over voor die andere, meer menselijke bezigheden die uiteindelijk toch zo vaak zijn de kruiderij, de zonnenschijn van het leven. Paulus is een heel moeilijk mens. En wanneer Paulus dan daar op de weg naar Damascus overvallen wordt door een plotselinge bewustwording: "ja, maar ik heb het verkeerd, deze Jezus had gelijk, deze Jezus is inderdaad de Messias", dan is hij er zo van overstuur, dat hij blind is voor alle dingen; hij is verdoofd en met moeite vindt hij onderdak bij een Christen en het duurt dagen lang voordat hij zover is bijgekomen dat hij zich eigenlijk realiseren kan wat hem te doen staat. Maar het is - en dat moeten we Paulus toch altijd weer toegeven - een edel mens en een eerlijk mens, want hij gooit alles overboord. Dezelfde die zoëven de grote ijveraar was voor de tempel, voor wie ze allemaal gebogen hebben, die welkom was daar temidden van de leden van het Sanhedrin, waar ze zeiden: "Ha, daar komt Paulus of beter gezegd Saulus, die Saulus van Tarsus weer", die grote deftige heren met die zware kwasten aan hun gewaad, die hem met een zekere eerbied begroetten, die zullen hem nu niet meer aankijken; zijn familie wil niets meer met zo'n afvallige te maken hebben. Paulus hebben ze die dan verkeerd opgevoed? Paulus was toch ook een zeloot, hij was toch een ijveraar, hoe kan hij dan zo dwaas zijn? En daar hebben we dan het begin. Maar, of Paulus nu bekeerd

is of niet, of hij van Saulus tot Paulus geworden is en van zeloot tot Christen, hij blijft dezelfde mens, een mens wiens leven gebouwd werd op voorschriften, op wetten, die houvast had, die overal een regel voor had en overal een wetsartikel voor kende. Het is voor die Paulus eigenlijk een ontzuivering als hij ontdekt dat Jezus géén wetten heeft gesteld. Dat Jezus raad heeft gegeven, dat Jezus geholpen heeft, ja, dat kan hij allemaal begrijpen, maar waarom heeft Hij dat dan niet vastgelegd, waarom heeft Hij niet gezegd: zo moet het en anders niet. Waarom heeft Hij niet gezegd: "wanneer je niet doet wat Ik je zeg, dan zal de Heer je straffen met z'n toorn?" Waarom heeft Hij niet gedreigd met een gerecht? Dat past Paulus eigenlijk niet. Maar ja, hij heeft het aanvaard en hij zet zichzelf terug. En hij gaat dan met de werkelijke apostelen samen studeren. Hij die geleerd is, die alle voordelen heeft gehad, leert nu van diegenen die hij eigenlijk veracht heeft vroeger, van die ruwe mensen, van die Galileërs. Nu ja, wat moet je uit Galilea verwachten nietwaar? Nederig, alles wat Jezus hem verteld heeft. En dan laat er in Paulus een vuur, dat is begrijpelijk als je plotseling, plotseling helemaal vervuld bent van iets en een goddelijke kracht je doortrekt, dan moet je wel of je wilt of niet, dan vergeet je alles, dan ga je met je hele persoonlijkheid aan het werk om dat te verbreiden. En Paulus is gehard; wat heeft hij niet vele reizen gemaakt om die Christenen te vangen, wat heeft hij niet vele malen geprobeerd om die kleine Griekse kolonie weer eens schaakmat te zetten. Paulus wordt tot zendbode, Paulus wordt prediker en hij predikt met vuur. Hij zwerft over de zeeën, door de kustprovincies, doorkruist de woestijn, komt in Griekenland, gaat over de Kleine eilanden, overal, overal, waar hij maar komen kan daar staat Paulus en hij spreekt het woord van zijn Meester. Maar Paulus kan dat woord niet spreken zoals Jezus het heeft gesproken, want Paulus is geen Jezus. En wanneer Paulus dan zoveel ziet en zoveel vermoeden ervaart in zichzelf, wanneer z'n lusten hem soms zouden afleiden van het zendingswerk, dan komt er een rijd en een woede in hem en dan toorn hij los, en dan staat hij daar met een schrille stem en hij werpt woorden in de menigte: over de vrouw die men opzij moet zetten, over de verloochening, over de boetvaardigheid. Doch Paulus weet het zo goed dat hij zwak is. En dan gaat Paulus brieven schrijven, want die gemeenten die er zijn die moeten toch steeds weer gewezen worden op hun taak, op hun plicht; er moet toch ergens een leidende hand zijn. Van Paulus' standpunt uit is dat allemaal logisch, het is allemaal begrijpelijk en het is heel begrijpelijk dat hij naar gelang de gemeente die hij toch zo goed kent en waar hij regelmatig wat van hoort en rapporten van hoort, dat hij een brief schrijft en eens eventjes de puntjes op de "i" zet. Maar zonder het zelf te willen of te weten, leeft in Paulus in de eerste plaats nog steeds de Jood. En wanneer er in een Griekse gemeente over gevraagd wordt: "ja, hoe moeten we dan eigenlijk Christen worden?" Dan zegt Paulus: nu ja, dat is toch logisch, Christus was een Jood, Jezus was een Jood uit Nazareth, wordt Jood en dan pas Christen. En het kost heel wat moeite om hem van z'n stuk te brengen. Ja, die punten daar kan hij dan nog aan voorbijgaan, maar z'n eeuwige lust tot reglementeren, die laat zich niet stelpen en hij trekt er een heel bouwwerk op dat eigenlijk zuiver Joods is. En laten we nu niet zeggen dat de Joden dwazen zijn of dat hun wetten slecht waren, want hun wetten zijn groots en goed geweest. Maar Jezus zelf heeft uitdrukkelijk gezegd dat dit het einde was van het Oude Verbond en er nu een nieuw begon; Jezus had een andere wet bij de mensen willen zien. Paulus kan dat niet begrijpen; dat oude dat is toch z'n hele leven geweest, hij staat er eigenlijk nog midden in. En Paulus reglementeert en reglementeert en geeft raadgevingen en wetten en voorschriften die uiteindelijk berusten op z'n ervaring uit de vroegere tijd toen hij nog Saulus heette, Saulus de Romeins burger die een zeloot was en een Jood. Ja, en tegenover deze Paulus staan we nu, vrienden. En dan komt de moderne geestelijkheid, dan komt het ouderwetse kerkconcilie, dan komt daar de reformist en ze zoeken daar allemaal naar houvast. Maar in Jezus is eigenlijk geen houvast, bij Jezus krijg je geen regeltjes en geen wetjes waar je door de mazen heen kunt slippen. Jezus die heeft maar één ding: gooi je bezit opzij, bind je aan niemand en heb de hele wereld lief in de naam van God. Naastenliefde die onpersoonlijk is, die overal helpt en die verder kan gaan, die zich misschien, wanneer ze zich zelf eindelijk meester is geworden, zich een lichte preferentie voor enigerlei persoon mag permitteren maar meer ook niet. Jezus die voortdurend waakzaamheid predikt. Ja, maar dat past toch eigenlijk niet, wat kun je daar nu mee doen? Je kunt toch moeilijk in de kerk gaan staan en zeggen: "mensen, geef je hele bezit weg", want waar moet de kerk dan van bestaan? En bovendien, de mensen zouden weglopen, ze zouden zeggen: daar beginnen we niet aan, dat is ons teveel gevraagd. Ja, wat moeten we dan doen? Ja, maar daar is gelukkig nog Paulus, daar is Paulus met z'n brieven vol vuur, soms vervuld van een daverende toorn die een goddelijk geweld schijnt te zijn, daar is Paulus met z'n wetten en z'n woorden die zo heerlijk houvast geven, waar je wat aan vast kunt houden, die woorden geeft die je de menigte in kunt donderen, die interpretaties geeft van het Evangelie waar je dan tenminste een goeie auto-

riteit voor hebt. Nu ja, we kunnen Paulus niet missen. En ja, het is waar een organisatie kan z'n reglementen niet missen. Daarom heeft Jezus ook geen organisatie gebouwd, daarom heeft Jezus geen wetten gesteld en geen enkele band, buiten de band van bewustzijn van God en het offer voor de mensheid willen trekken tussen zich en degenen die zich Zijn volgelingen noemen. Maar een kerk heeft nu eenmaal z'n wetten en z'n reglementen en z'n artikelen nodig, heeft z'n hiërarchie nodig, want het is een groots apparaat. En men mag dan zeggen dat het op ideële grondslag werkt, maar er zitten toch zakelijke kanten aan, je moet goed weten wat je wel en wat je niet kunt doen. En zo komt meer en meer Paulus op de voorgrond. O, niet dat men het zeggen zal, maar Paulus is eigenlijk degenen die overal weer een redmiddel geeft, die je helpt om een ander te veroordelen en je helpt om jezelf te rechtvaardigen. En als Paulus er niet meer is, dan heb je het Oude Testament nog wel. Heeft Paulus daar dan niet op teruggegrepen? Ja, maar dan mogen wij dat toch ook wel doen. Zo heeft een goed mens - zonder het zelf te willen - op velerlei gebied z'n Meester eigenlijk verdrongen. Dat is het drama van deze jagende apostel, die gedreven door de stormwind, over de zeeën heeft gezwerd en gewalkt als de beste zee-man; die biddende is getrokken door de woestijn en die afstanden heeft afgelegd, waar Uw grootse prestaties van een tour de France of wat dies meer zij, maar kinderspel bij zijn. Hij is gegaan door de barheid en door de dorheid en hij heeft zich steeds weer eerlijk en oprecht gesteld voor de mensen die hem misschien wel zouden doden. En hij is dan ook gestorven, gestorven zoals een Romeins burger betaamt en toekomt. Paulus was een goed mens, maar degenen die Paulus' leer stellen voor de ene grote leer van het Evangelie, voor de ene grote leer waar Jezus dan toch met Z'n hele leven als bewijsstuk voor staat, dat alle stof die aanleiding geeft tot lust ter zijde moet worden gesteld, die begeerte prikkelt, moet worden bestreden, dat ze maar worden genoten want ook Jezus heeft vreugden gekend en heeft mee aangezeten aan een bruiloftsmaal in Kanaän, iets wat Paulus niet zo gauw gedaan zou hebben, maar Hij heeft altijd weer gezegd: één ding, één ding vraag ik van je meer dan al het andere "heb Uw naasten lief gelijk Uzelve" en wanneer ge dat doet, ziet, dan volgt ge de weg die Ik U gebaad heb en Ik zal U zijn tot een weg die leidt tot den Vader, door Mij kunt ge ingaan in het rijk der hemelen. Daar heb je geen houvast aan, daar kun je geen kerk en geen organisatie op bouwen, want de Moslemin die hier en daar leven volgens een andere belijdenis en toch hun naasten meer liefhebben die zijn Christenen; ja maar, dat kun je toch niet accepteren. Neen, dan Paulus, Paulus die zegt tenminste waar het op staat. Zo is het gebeurd, vrienden, zo is het gekomen dat P. eigenlijk een hoofdfiguur werd in het Christendom en wij bij vele takken van Christendom moeten spreken niet over Christus' leer maar over Paulinisme, een interpretatie van deze leer die zeer eenzijdig is. Als U daar wat over te vragen of te zeggen heeft nog verder, dan wil ik dit nog graag verder toelichten. Ik mag dus aannemen dat er geen toelichting nodig is. Ik hoop dan op deze wijze aan Uw verzoek en verlangen te hebben voldaan op een wijze die voor U bevredigend was en geef ik het woord over aan de tweede spreker. Goeden avond.

De ORDE DER VERDRAAGZAMEN houdt haar bijeenkomsten iedere Vrijdagavond (8 uur) in het Gebouw "KEN U ZELVEN", de Ruyterstraat 41, D e n H a a g.
Bezoekt deze mooie avonden trouw en introduceer zoveel doenlijk Uw vrienden en kennissen, voorzover zij ook serieus van ons werk willen kennismaken.

Goeden avond vrienden,

Ja, dat eerste onderwerp dat is dan eigenlijk ook wel een beetje Uw eigen keuze geweest, maar die eerste spreker heeft het dan maar meteen voor zijn eigendom overgenomen en nu sta ik voor U met de vraag: welk onderwerp wenst U nu dat ik behandelen zal?

x Anthroposofie.

- De anthroposofie, ha, ha, daar zie ik Rudolf Steiner om de hoek kijken. Kijk eens, er bestaan stellingen die zich baseren op een bepaald deel van het menselijk weten, van de menselijke openbaring, er zijn er ook die trachten alles te omvatten. Dit is nu eigenlijk het levenswerk geweest van deze Dokter Rudolf Steiner. Hij heeft geprobeerd om al het menselijke weten en alle menselijke filosofie zover onderling te vergelijken en tot een gemiddelde waarde terug te brengen, dat hieruit een vaste leefregel naar voren kon komen. Ik meen dat dit juist is en dat dit door U wel niet zal worden bestreden. Als het wel zo is, vertelt U het maar. Geen tegenspraak? Het valt me mee dat ik werkelijk zo buitengewoon goed gelijk heb. Nu, dan gaan we verder. Wanneer we nu deze grondstelling moeten gaan onderzoeken, dan zal ons onmiddellijk opvallen dat er bepaalde dingen zijn die regelmatig en in oude en in nieuwe leren weer naar voren komen. Daar is b.v. en in oude en in nieuwe leer een zekere voorzichtigheid in het verkeer met de geest. En zo komt dan ook Steiner tot de con-

clusie dat men de wereld van de geest niet mag verwerpen, maar dat men haar toch wel zeer voorzichtig moet benaderen en stelt zelfs de vraag: is het in trance zijn van een mens eigenlijk wel verantwoord, waar hij zijn eigen wezen prijsgeeft aan een ander. Nu zou ik daar wel een antwoord op weten, maar dat kunnen we nu voorlopig even laten. Het is alleen maar om U te tonen hoe dus op elk gebied - want ik zal er nog meer aansnijden - dit onderzoek heeft geleid tot bepaalde conclusies. Zij zijn anderzijds gekomen tot de conclusie dat de mens over het algemeen een bepaalde voedingsgewoonte als de beste behoort te accepteren. En zo is dan zeer zeker ook de anthroposofie tevens voorstander of voorstandster, hoe moet ik het eigenlijk zeggen, van een zeer eenvoudige voedingswijze waarbij geen te gecompliceerde voedsels worden opgenomen door het lichaam. Men voelt dus erg weinig-laten we nu maar eens zeggen - voor een hele dikke biefstuk of een vette karbonade; men acht dat enigszins schadelijk. Sterke drank? Ja, maar alcohol zet de remmen van de geest los, dat maakt je beheersing minder. Het is goed bekeken, er is mee geëxperimenteerd zelfs, het is nagezien hoe daar bij de Ouden over werd gedacht. Ja, zegt Steiner, ook hier moet ik zeggen dit is niet goed, hier moet afstand worden gedaan van het gebruik en zeer zeker van het veelvuldig en regelmatig gebruik. Zo kunnen we natuurlijk verder gaan, maar laten we eens op een ander gebied gaan kijken: de menselijke ziel, wat moeten we daar dan van denken? Ja, we nemen aan dat reïncarnatie mogelijk is, want zonder reden kan dat niet bestaan hebben; in zoveel eeuwen kan dat niet bij zoveel verschillende volkeren een vast en intrinsiek bestanddeel van Uw geloof geweest zijn. Ja, wat moeten we dan nog verder denken: zou de mens van de aap afstammen? Darwin zegt het wel heel aardig, maar er zijn bepaalde verschillen; het is niet volledig acceptabel. En wat moeten we eigenlijk denken van de oude geheimleren? Wel zegt alweer de anthroposofie, bij monde van Steiner en zijn opvolger, al deze geheimleren hebben een kern en deze kern blijkt bij alle gelijk te zijn. Zo mogen wij aannemen dat deze kern inderdaad waar en waardevol is; we mogen aannemen dat bepaalde richtingen verder gevorderd waren dan andere, maar toch - waar zij alle dezelfde kerngedachte handhaven - moet deze juist zijn. U ziet, het is eigenlijk niet alleen een kwestie van inspiratie. Wat dat betreft heeft de theosophie het voordeel, daar werken andere krachten. Steiner is een mens die met bloed en zweet de waarheid tracht te vinden en haar vaak verbluffend dicht benadert. Nu is deze anthroposofie natuurlijk uitgegroeid tot een soort reformatie der theosophie. En wanneer we eerlijk zijn, het was nodig, want de theosofen - de goeden niet te na gesproken - waren wel wat al te zeer geneigd om zich in wat mystiek gezwimel te verbergen voor de waarheid; zij hielden hoogdravende besprekingen maar vergaten dat ze ook als mens moesten leven. En hieruit zijn dan ook deze eerste bestrevingen geboren. Het was niet voldoende. Kijk, die anthroposofie heeft er wel gelijk aan, want de theosophie verloopt vaak op een zeer bedenkelijke wijze. Ze wil een nieuwe wereldgodsdienst zijn, maar dat kan ze niet, want ze is niet religieus, ze is esoterisch mystiek maar religieus is ze niet. De anthroposofen trachten - om dat nu eens wat duidelijker te omschrijven - ze zijn als het ware de reformisten die nu trachten om de Bijbel der menselijke beschaving voor een ieder open te leggen. En zo gaan zij dan verder van tak van menselijk weten tot tak van menselijk weten en er is er niet één die ze uitsluit. Ze maken zich niet met een spottend lachje af van Freud of van een Jung, ze durven een Mendel en een Einsele te bestuderen, ze zijn niet bang voor relativiteitsleer, ze zijn nergens bang voor. Want, zegt dan hun denkwijze niet dat elk feit dat leeft in de mensheid, in de mensheid geleefd heeft of leven zal, slechts één deel is van dat grote patroon waarvan men als mens reeds moet trachten zoveel mogelijk te overzien en te begrijpen? Ja, daar heb ik dan eigenlijk de kenschetsing gegeven van de anthroposofie in haar goede vorm. Zij houdt zich evenzeer bezig met het mysteriespel, met de magische betekening die versluierd wordt onder de akkoorden der muziek, als met het speelse woord, zij zoekt de hoge bergen van een Nietzsche en ze daalt af in de afgronden van een primitief fetisjisme zoals Freud dat zag; zij onderzoekt alle dingen en behoudt het goede. En we zouden eigenlijk kunnen zeggen dat ze op deze manier dus niet alleen een oude volkswaarheid, maar zelfs een Bijbels advies zich ten nutte heeft gemaakt. Daarom, anthroposofie is de moeite waard, maar we moeten nadrukkelijk vaststellen, ze is het werk van een mens die licht zocht en ook wat licht gevonden heeft en niet het werk van een vurige vlam die bezeten als het ware door krachten die dwingend gingen werken, leerstellingen neerschreef, die in het eigen-ik slechts half begrepen werden, die buiten de wereld om, wijsheid vond. Steiner is de mens en wilt U daar een ander tegenover zetten, neemt U maar een Heindel b.v., dan ziet U gelijk een geheel ander beeld; U ziet daar een geïnspireerde, een geïnspireerde die veel dingen naar voren kan brengen, maar daardoor ook - en dat mogen we niet vergeten - vaak verder van de mensen af staat, Ja, daarmee heb ik eigenlijk, vrienden, m.i. voldoende gezegd over de anthroposofie. Ik zou natuurlijk nog kunnen gaan betogen hoe zij eigenlijk ook binnen elke godsdienst aanvaard behoorde te worden, daar zij in haar redelijke critiek en haar eerlijk onderzoek altijd

probeert om de waarheid te doen zegevieren. Ik zou U kunnen gaan vertellen hoe men helaas nog te weinig hoort van hun bestrevingen en betrekkelijk weinig mensen in verhouding kennis nemen van de grootse schatten en ervaring en kennis die ze toch te bieden hebben, maar ik vind het eigenlijk genoeg zo, en wanneer U er wat aan toe te voegen heeft dan hoor ik het wel en als ik er dan weer wat op te zeggen heb dan hoort U het wel. Dus... Nou, daar is ook niets over te zeggen ontdek ik, hè? We kunnen er misschien nog een paar woorden zo achteraan plakken. En nu heeft U helemaal niets van onze kant gehoord en mag ik misschien nog een ogenblik de aandacht trekken weer op onze eigen Orde. Het klinkt misschien een beetje vreemd "eigen"; die Orde is niet van ons, die Orde die is er omdat zij een behoefte was, niet alleen bij U op de wereld, want dat maakt voor ons nog minder uit. Het klinkt misschien wat egoïstisch, maar nu ja, zo is het toch niet bedoeld. Maar onze Orde is ontstaan uit de behoefte om met een redelijk denken en zoveel mogelijk aan eigen begrip aangepast argument, de bevestiging te vinden van de geheimleer, om daar waar het geloof faalt, te kunnen steunen op de feiten; dat hebben we hard nodig. Mijn voorganger die heeft over Paulus gesproken. Paulus die heeft ook gezegd: "Heer ik geloof, helpt Gij m'n ongeloof", nietwaar? Kijk, zo staan wij er eigenlijk ook voor, maar nu proberen we zelf om dat ongeloof een beetje te helpen. En al doende leert men en zo zijn we gekomen tot de opvatting dat er één eigenschap is die eigenlijk noodzakelijkerwijze moet bestaan voordat je verder kunt gaan. En nu hebben we niet zover gegrepen als "naastenliefde" omdat dat woord doodgeverfd is; het woord dat heeft z'n zin in herhaling verloren en binnenkort zullen we wel weer een andere naam moeten zoeken, want helaas heeft de wereld - en wel vooral het politieke forum - zich ook meester gemaakt van het woord "verdraagzaamheid" dat wij inspiratief in de wereld trachten te brengen. En waar dit misbruikt wordt, ja dan moeten wij weer gaan veranderen. Maar verdraagzaamheid vrienden, dat betekent heus niet dat je alles over je kant laat gaan, het betekent helemaal niet dat je nu iedereen en alles z'n gang laat gaan en dan maar als een heel braaf mens over je laat lopen. Maar dat betekent wel dat, wanneer er iets gebeurt je je te allen tijde de twee kanten van de medaille moet realiseren. Dan komt U misschien stoffelijk niet zover vooruit, dat ben ik met U eens, want als je de twee kanten van de medaille ziet dan zul je je niet zo gemakkelijk onrecht begaan en zeker geen onrecht begaan terwijl je denkt dat je in je recht bent. Kijk, die verdraagzaamheid is nodig en hard nodig, en als de mensen op deze wereld die dat woord "verdraagzaamheid" gebruiken, zich nu ook eens de moeite wilden geven om werkelijk verdraagzaam te zijn en een ander niet alleen uit eigen standpunt te bezien, maar te proberen hun eigen gevoelens uit te schakelen, dan zou het heel wat beter gaan in de wereld. Dat is eerlijk onze opvatting en we hebben gevonden dat dat ook in de geest van zeer veel belang is, want wij zijn ook zeer verschillende personen, met heel verschillende opvattingen vaak en toch vinden wij een middenweg waardoor we samen kunnen werken en naar wij hopen zelfs op Uw wereld wat goeds doen. Dan moet U goed begrijpen, onze Orde - nu kunt U duizend keer een kaartje krijgen of niet - daar bent U niet zo maar lid van. Die Orde die vraagt van U helemaal niet een finantiël offer; als U het brengt zullen de organisatoren van zo'n avond U erg dankbaar zijn, dat is weer een tweede, maar wij vragen dat niet. Wat wij van U verlangen dat is dat U probeert om verdraagzaam te zijn, al is het maar dat U in het begin twee of drie keer per dag deze daad van zelfbeheersing en van objectieve beschouwing tot werkelijkheid maakt. En wanneer dat gebeurt dan zult U een teken dragen vrienden, dat misschien niet iedereen ziet maar sommigen wel. Want degenen die tot onze Orde behoren - ik hoop dat het U niet te vreemd klinkt - maar die dragen een lichtend teken bij zich, die hebben als het ware het teken van onze Orde voortdurend op het hoofd, als een soort kroon. Het is niet een merk dat opgedrukt is, maar het is een symbool dat gedragen kan worden met trots en dat te allen tijde een erkenningsteken is voor alle krachten in den geest en vaak zeer veel steun ook kan geven. Dat teken dat staat in Uw eigen kleuren uitgedrukt, in de kleuren van Uw aura en kan dus lopen van de meest diepe tinten tot het meest heldere goud en het verblindende wit. Maar hoe het ook zij, wanneer U tot onze Orde behoort dan behoort U tot een geestelijke gemeenschap en niet alleen tot een stoffelijke groep die nu wel eens een aardige seance houdt; dan wordt er van U verwacht dat U daarnaar leeft en werkt. Ziet U vrienden, onze Orde heeft een doel, zij heeft niet alleen het doel om bij ons in de geest nu de zaak eens extra mooi en gezellig te maken ook niet om U op aarde de les te lezen, maar ze wil het mogelijk maken dat wij - want dat voelen we als een noodzaak - gezamenlijk steeds verder kunnen stijgen in bewustzijn, dat we gezamenlijk uiteindelijk de volmaaktheid zullen kennen, niet één van ons apart maar allen tezamen. En gij die U bekennen wilt tot onze Orde, U hoeft dat niet te doen met een grote rozet en U hoeft het niet te doen met lidmaatschapskaarten, inschrijvingsformulieren en wat dies meer zij, maar U moet het doen met daden, met daden en werken en gedachten. En wat U dan verder bent, ach, het interesseert ons wel maar het maakt niets uit. Of U gelooft aan voorouderverering of dat U protestant bent

katholiek of Boeddhist, of U aan de Soefi-beweging bent of U ergens anders mee bezighoudt, dat maakt niets uit. De verdraagzaamheid gaat verder dan deze dingen, zij tracht op haar manier de weg van Christus te volgen en die wijze van leven in stof en geest die betekent verlossing, bewustwording en bevrijding, te benaderen. En nu heb ik dat gezegd vrienden; nu moet U er maar eens goed over nadenken, ook wij zeggen niet tegen U: "U moet nu maar eens even-tjes beginnen met ook van onze Orde lid te worden", helemaal niet, maar wat we wel zeggen is: "wanneer U het wilt, denk er goed over na, maak het besluit in stilte, druk het uit in gedachten en breng het in de praktijk", dan zult U ons aan Uw zijde vinden waar het U te zwaar wordt en U zult voor ons zijn een grotere steun dan U zich misschien zelf kunt realiseren. En daarmee vrienden, ga ik U nu de kans geven om te pauzeren. Ik heb gezegd wat ik te zeggen had. Ik dank U allen voor Uw aandacht en ik wens U nog een prettige avond verder.

VRAGEN, welke nimmer een persoonlijk karakter mogen dragen, kunt U schriftelijk inzenden aan J.L.Buitendijk, Buys Ballotstraat 11, D e n H a a g. U zult dan te zijner tijd in de VRAGENRUBRIEK het antwoord kunnen vinden.

NA DE PAUZE.

(De eerste woorden van dit onderwerp hebben wij moeten missen en vallen midden in een zin met onze opname).

... kunnen gaan en U zoudt daar zeker genoegelijk rond kunnen wandelen over de gehele wereld zonder grenzen gehinderd, indien U slechts Uw eigen kost zoudt kunnen ophalen of verdienen. Die tijden zijn voorbij. De wereld heeft zich steeds groter apparaat gebouwd en moest daardoor wel komen tot een geleide economie die aan een ieder een zeker minimum garandeert. Maar ik vraag mij af of deze wereld dit doende, vaak niet aan haar eigen doel voorbij streeft. Nogmaals wij zijn van onze kant ervan overtuigd dat de leiding en de samenwerking die er op het ogenblik bestaat in vele gevallen prijzenswaardig is, maar wanneer men zo ver gaat dat men komt tot organisaties die alleen op het eigen belang uit zijn, dan gaat dat geloof ik wel een beetje te ver. Wanneer we n.l. willen leven - onverschillig in welke wereld - in een intense gebondenheid en samenwerking die ons steun en zekerheid garandeert, dan moeten wij allereerst bereid zijn om anderen te dienen en dit nu, helaas, zien wij op deze wereld nog veel te weinig. Het is gemakkelijk om te praten over allerhand gedachten als: humanisme, als democratie, maar het is zeer moeilijk deze dingen zelf in de praktijk te brengen. Wanneer U in het verkeer zit, dan bent U niet alleen voor Uzelf verantwoordelijk maar ook voor Uw medemensen, dan bent U verantwoordelijk voor iedereen die mede met U gebruik maakt van dit gezamenlijk bezit, de straten en wegen van een land. Wanneer U denkt dat U eisen kunt stellen aan Uw regering, dat ze zorgt dat U tenminste te eten hebt en een dak boven Uw hoofd, dan is dat goed, maar dan moet U ook niet mopperen wanneer U deze zekerheid vragende mede moet werken om anderen die zekerheid te geven; neen meer, U behoort deze vrijwillig te geven. Een wereld zoals de Uwe die kan op het ogenblik twee kanten uitgaan; zij kan door een bewustzijn dat in elke mens geboren wordt, worden tot een werkelijke democratie, waarin inderdaad het volk regeert en dan niet de domme minderheid, maar in tegendeel de bewust geworden massa, die begrijpt dat dienen de grootste vrijheid is die de wereld kent, maar een vrijwillig dienen dat niet door wetten wordt afgedwongen, dat niet onder de zware ban staat van een Damocles-zwaard dat drijft met gevangenisstraf, deportatie of dood. Wanneer U mensen, op deze wereld dat niet zult kunnen, dan kunnen we wel met een zeggen, wordt het een dictatuur, het kan niet anders; Uw wereld is nu eenmaal niet zo groot meer dat elke mens z'n eigen gang kan gaan - individualist zijn zonder meer - en niet daar altijd weer tegenover zich vinden anderen die zijn vijanden worden. En vijanden verlangt men niet, men verlangt vrede en zekerheid. Welnu, dan moet men zelve die verantwoording aanvaarden. Begrijpt ge van hoe'n groot geestelijk belang dit streven naar een geleide economie - een geleide sociale structuur eigenlijk - wordt op deze wereld? Het is een toetssteen voor de mensheid. Vandaag nog staat U met een betrekkelijke vrijheid en kunt U nog morren, kunt U nog trachten de voorschriften te ontsnaken zonder al te zware straf, morgen is het niet meer mogelijk. U heeft geëist van de massa, geëist van Uw regering, geëist van de wereld en geëist van God en ge hebt net zolang geëist tot ge Uzelf gebonden hebt als een slaaf en ge wilt dan die lasten niet aanvaarden en dragen. Ja, wat moet er dan van komen? Ziet ge, dat zijn de zware, moeilijke zaken in deze wereld, die wij van bovenaf nog zoveel beter zien dan U. U denkt misschien: nu ja, het loopt nog wel los, Amerika zal nog wel een tijdje bijspijkeren en Rusland zal nog wel een tijdje koest blijven, wanneer het nu zo maar verder gaat en wij voor onze gulden zoveel kunnen kopen en een behoorlijk salaris krijgen dan geloven we het verder wel, als we maar behoorlijk verdienen. Ja, maar dat is het niet vrienden, dat kan het niet zijn. Deze wereld heeft een bepaald aantal mensen en kan voor deze mensen op het ogenblik net voldoende produceren. Als die productie wordt weggesmeten

aan andere dingen, dan moeten die mensen er onder lijden en dan is het niet billijk dat alleen die anderen lijden en U niet, dan moet U mee lijden. Als U vraagt om wapens, dan zult U er voor moeten betalen, als U vraagt om een sociale zekerheid of een staatspensioen, dan zult U er voor moeten betalen, niet alleen met belastinggelden maar ook met een steeds kleiner wordende keuze van bezigheid, van arbeidstijd en wat dies meer zij. Wanneer deze mensen op deze wereld, die zich zo sterk organiseren en hun eigen belangen zo sterk verdedigen, zich de moeite getroosten om ook het standpunt van een ander te zien, wanneer zij gaan zeggen: wij moeten in de eerste plaats dienen en niet anderen regeren ten eigen voordele, dan kan deze wereld worden tot een groots en heerlijk land, dan wordt het opnieuw een tuin van Eden waar engelen van dromen, dan kan die wereld weer zijn een planeet waar God woont en rondgaat temidden van Zijn schepselen. Maar gij kunt het ook anders krijgen, ge kunt ook de demon uitlokken van de zelfzucht, die met een ijzeren greep zich meester maakt van alle gezag en dan alle bevoegdheden die ge gegeven hebt voor zekerheden behoudt, terwijl ze U de zekerheid ontnemt. Dan wordt ge uitgeperst, uitgemergeld en niet alleen stoffelijk. Want in een staat die geregeerd wordt door één sterke hand en vuist, zijn bepaalde gedachten gevaarlijk, ze zouden de staat in gevaar kunnen brengen, de regerende partij. En wat moet er dan gebeuren? Dan moeten ze uitgeroeid worden, zelfs Uw gedachten zullen nu niet meer vrij zijn. Het is aan U om Uw keuze te bepalen. We hebben gesproken over vele dingen en we zullen ook nog over meer dingen met elkaar spreken, niet alleen over deze kleinere dingen van de wereld, niet alleen over humanisme of over democratie of Christendom. Er zijn er veel meer, maar deze problemen zijn voor U toch wel zeer belangrijk. U kunt het niet zo gemakkelijk zonder stellen, U zult moeten kiezen. U kunt niet zeggen: "nu ja, laat de wereld haar gang maar gaan, ik geloof het wel", want vandaag of morgen dan zegt de wereld: "nu ja, ga jij je gang maar, nu geloven wij het wel" en daar sta je dan in je eentje, dan moet je wel klein toegeven of ten onder gaan. En als U ten onder gaat dan gebeurt dat over het algemeen niet in het stil aanvaarden van het lot, maar met een verzet en een hevigheid, in een opstand, een opstand die betekent vernietiging en haat en een zware geestelijke schade. Kijk vrienden, ik zal het niet te lang maken want er zijn ook nog genoeg vragen, maar dit onderwerp hadden wij, in een meer uitgebreide zin voor U willen behandelen vandaag. Zoals U weet hebben wij op het ogenblik een cyclus waarin we proberen verschillende stromingen en verschillende gedachten te belichten. U heeft zelf ook één van deze stromingen aan willen snijden met de tweede spreker, iets waarvoor we U buitengewoon erkentelijk zijn, maar ook dit is van belang. Denkt U niet dat het alleen maar stoffelijk is, dat het alleen maar materieel is; wees U ervan bewust, alles wat gij doet in deze wereld, dat gij verlangt en dat gij eist, daar zult ge voor betalen, daar zult ge voor beloond worden. Als gij vandaag aan de dag wordt tot dienaren der mensheid en niet meer vraagt voor Uzelf, maar voor de gehele broederschap. U moet leven in de ban van stof op deze wereld, dan en dan alleen zult ge vrij kunnen zijn, dan alleen zult ge in staat zijn deze geestelijke vrijheid te verwerven die voor U de grenzen opengooit, die U in staat stelt om de cosmische kracht in U te ontvangen en te dragen, die U het recht geeft om te zeggen: ziet, mens ben ik maar erfgenaam van God. En daarmee vrienden, wil ik dit onderwerp nu beëindigen. Het is niet lang geweest, maar lang genoeg en naar ik hoop ook duidelijk genoeg. Als U er nog iets over wilt zeggen dan wil ik U graag van antwoord nog even dienen voordat ik aan de "vragenrubriek" het woord geef.

x U zegt, als wij verkeerd handelen dan zou er een demonische kracht hier feitelijk kunnen heersen, die vernietigend zou zijn voor de mensheid. Maar zou dit dan wel door God getolereerd worden?

- God tolereren?

x Ja.

- God heeft zelf de wet geschapen volgens welke kwaad kwaad voortbrengt en goed goed, dat is de wet van oorzaak en gevolg. In God bestaat er geen kwaad, God is het wezen waaruit alles voortkomt, er bestaan geen twee goden, er is maar één God, één Schepper en datgene wat ons van het bewustzijn, dat ons in staat stelt die Schepper te aanvaarden en te bevatten verwijdert, noemen we kwaad, datgene wat ons er dichter bij brengt, noemen we goed. Maar geloof mij, een dergelijke demonische macht die zou U dwingen om het egoïsme prijs te geven, maar dat betekent geslachten lang ellende, dat betekent een stap terug in Uw geestelijke ontwikkeling, niet alleen voor U, maar het betekent ook een omlaag gaan van het peil van diegenen die nog durven incarneren op deze wereld. Dat laat God niet alleen toe, dat wil God. Niet alleen omdat het kwaad is, want God wil geen kwaad, maar God wil dat Zijn schepselen Zijn doel vervullen, dat zij het bewustzijn vinden waartoe Hij ze geschapen heeft en daarom zal zeer zeker dat kwaad niet uitblijven, dat wil God ook. God heeft geen duivel geschapen en geen demon; dat doen de mensen in hun wanbegrip, zij scheppen krachten die hen terugtrekken uit het licht, uit het bewustzijn. Maar deze krachten die zijzelve geroepen en geschapen hebben, zijn tevens instrumenteel om hen

door de ellende, de straf als het ware, die zij de mensheid brengen, de mensheid tot bewustzijn te brengen. Ik zou haast willen zeggen met Goethe, de duivel is alleen: "der Geist der stets verneint und doch das Gute schafft". De duivel dat is het negatieve in de mens, het onbegrip, gepersonificeerd in de geest, gebouwd uit de begeerten en verlangens van duizenden. God heeft die duivel niet gewild maar Hij heeft Zijn wetten in het Al zo gesteld, dat hij een noodzakelijk gevolg moet zijn van elk misbegrip der mensheid, opdat de mensheid door lijden zal komen tot bewustzijn. God is een goede Vader en Hij spaart ook de roede niet wanneer dat nodig is. En die roede noemen wij "kwaad". Ik hoop dat het antwoord duidelijk is.

x Dank U wel.

- Niets meer over te vragen of te zeggen vrienden? Dan zal ik het woord overgeven aan degenen die voor U de "vragenrubriek" zal behandelen. Goeden avond.

Goeden avond vrienden, (intelligentie de ons bekende z.g. Bochel)

Ik weet het nu wel, jullie kennen me allemaal en jullie vinden me allemaal erg aardig, he? Ik ben erg gecharmeerd, maar het is niet onze taak om hier te gaan zitten lachen we moeten de VRAGENRUBRIEK afwerken. Dat zal ik dan maar proberen. Ik heb gelukkig zo links en rechts zo'n paar contacten waar het wel mee zal gaan.

x Als een beroemde zanger is overgegaan, kan zijn geest dan de klank opvangen van zijn eigen ebonieten of ingeblikte stem, die afgedraaid wordt op aarde? Of kan hij die alleen door de oren van een medium horen? Of interesseert zijn aardse stem hem niet meer?

- Nou, dat laatste dat is over het algemeen wel het juiste, als de zanger tenminste niet alleen beroemd maar ook goed was. Kijk eens, al die stemmen in blik, die zijn wel aardig voor jullie, maar wij wensen er geen blik meer in te slaan, want, waar je het ware goud van klankuitdrukkingen in de vrijheid van de geest wordt geboden, wat zou je dan nog terug verlangen naar dat blik of dat eboniet op aarde. Geloof me, elk mens leeft in onze wereld verder op z'n eigen manier. En als jij kunstenaar bent en je hebt ^{je} altijd uitgesproken in muziek, dan kun je nu scheppen en dan kun je nu weergeven op een wijze die zo wonderlijk veel volmakter is, dat dat hele gedoe op de aarde, nu ja, je ijskoud laat. En dan kun je soms getrokken worden door het schoonheidsverlangen op aarde en dan toch teruggaan, maar niet om jezelf te horen, maar alleen om een ander te helpen om een beetje dichter te komen bij dat ideaal wat hij heeft. Ik zou zeggen, dat is h'm, he.

x Hoe denken de anthroposofen over de toestand na de "overgang"?

- Nou, dat zal ik eens even informeren hoor.

x Is het waar dat zij beweren dat de geesten die door een medium spreken alleen zij zijn die nog in het astrale gebied vertoeven? (Deze schriftelijke vraag hoort volgens de leiding bij de eerste vraag).

- Nu, als ze dat zouden zeggen zouden ze gelijk hebben. Maar je kunt in het astrale gebied ook vertoeven als je oorspronkelijk ergens hogerop woont. U weet precies hoe het is, nietwaar? Per slot van rekening komt de fabrikant heel moeilijk bij de lord binnen, maar als hij bij de kruidenier op bezoek wil komen, dan is hij welkom. Zo gaat het ons ook, naar boven toe zijn er grenzen, naar beneden toe kun je gaan, als je maar het goede wilt. Dus wat dat betreft kan ik het wel zeker zeggen en als ik mij niet vergis - ik krijg daar net zo'n flits door - dan geloven de anthroposofen over het hiernamaals eigenlijk dit: Dat de geest overgaat dat is heel normaal, nietwaar? Per slot van rekening er is nog geen mens die eeuwig geleefd heeft; dat hij dan verder bestaat volgens de mérites en de ervaringen die hij gehad heeft in zijn leven, dat is ook normaal. Als je met een regenjas van huis gaat dan komt je met een regenjas thuis of je bent wat verloren. En dan verder dat men van sfeer tot sfeer kan stijgen en steeds in een hogere sfeer komende, een steeds minder stoffelijk lichaam krijgt, dat ook steeds minder vorm heeft, totdat je op het laatst terechtkomt in een wereld van klank en kleur. Als het niet juist is, dan corrigeer je het maar, dan geef ik het standje wel even door.

x Het kruis met cirkel is een magisch teken, met magische werking en inwerking. Wilt U hierover Uw mening zeggen?

- Nu, zouden we even wachten, dat zal ik ook even informeren hoor.

x Was Zarathustra een vorige incarnatie van de Christus?

- Nu, dat zou ik niet graag zeggen, want de Christus incarneert niet. Dat is nu een heel gek ding hè? De Christusgeest is een bewustzijnsstoestand en in die bewustzijnsstoestand is de geest die deze toestand bereikt, één met God en drukt zich toch uit in een zeer laag gebied b.v. dat van de wereld, waarmee ik niet wil zeggen dat jullie erg laag zijn, want er zijn er nog wel lager. Dus een incarnatie, neen. Net zo goed als de nieuwe Boeddha niet is een incarnatie van de vorige Boeddha. Zij zijn zielen die een bewustzijnspeil bereiken waarop zij één worden met de goddelijke krachten in de cosmos en deze tot

uitdrukking kunnen brengen in een stoffelijk bestaan. En dan kunnen ze wel een hoop verhalen vertellen over allerhand wonderlijke geboorten, maar het feit blijft bestaan, die lichamen zijn normaal menselijk, komen normaal menselijk op de wereld en in de eerste jaren is de geest wel geneigd om dit lot te aanvaarden maar dat doet het nog niet, daar begint ze over het algemeen pas mee wanneer een zekere leeftijd, een zekere lichamelijke rijpheid bereikt is en zal dan nog enkele dagen of jaren nodig hebben voordat ze komt tot een zodanige instelling dat ze wordt tot draagster van het Christusbewustzijn. En dan is de Christus eigenlijk pas werkelijk geboren. Nu, en wacht even, er komt net bericht binnen. Kruis en cirkel. De cirkel is de uitdrukking van het Al, het kruis is de uitdrukking van de mogelijkheden daarin. Alle mogelijkheden komen samen bij de Schepper, uitgedrukt kan het worden o.a. door de beroemde formula van het therrot of rota waarbij men met vier letters een oneindige cirkel vormt die een voortdurend zich herhalend woord tekent, staande op de polen van het kruis, daardoor heeft het magische van het kruis een bijzonder sterke werking, mits men het geheim van het kruis ook tevens kent. En nu is het geheim van het kruis dat men tot drager moet worden van de vier lijnen die uitgaan naar het Al, naar de cirkel. Daar hebt U dus de offergedachte die tevens betekent zijn ontvanger en drager van het geheel van de wereld. Degeen die het kruis gebruikt als een symbool om z'n eigen eenheid met dit centrale punt weer te geven, is meester over elke geest die niet gelijk verlicht is. Nou, dat is niet van mij hoor.

- x Kunt U mij iets vertellen over de geneesmethode van de anthroposofie?
- Nu, ik zou zeggen - niet dat het mij wat schelen kan - maar zijn er nog meer vragen over die anthroposofie?
- x Leiding. Neen, ik heb er niet meer.
- Nu, ik zal kijken of ik dat antwoord nog krijg; laten we ondertussen maar verder gaan, want ik weet niet, als ik daar zo maar over zou gaan praten dan zou ik mij op heel glad ijs wagen ^{en} waarschijnlijk voor Uw aller goedkeurende blikken een schuiver maken die niet mooi meer is en daar voel ik niets voor.
- x Wat is de grootste afbrekende kracht op aarde?
- De mens. Daar lachen jullie om hè, maar als je nu alleen de mensen elkaar eens af hoort breken, dan kom je al direct tot de conclusie dat het hele mensdom een stelletje afbraak is in de ogen van de anderen. Als je dan verder nog kijkt hoe die mensheid zich heerlijk bezig houdt met het uitroeien van datgene wat hij toevallig gebruiken kan, of het nu een boom is of olie, dan kunnen we heus wel zeggen dat de mens op aarde als sloper wel een heel grote reputatie verdient. En wat is de kern van deze afbrekende bezigheid van de mens? Het egoïsme! Dus cosmisches gezien het egoïsme, het beperkt ego-centrisch denken, als de grootste afbrekende kracht die er bestaat.
- x Is alles wat de mens op aarde door moet maken, karma?
- Ja, dat zou je wel kunnen zeggen, want alle condities waaronder hij het leven begint die liggen vast in z'n eigen neiging plus het lichaam wat hij heeft gekozen. Dus daar begin je dan, nu ja, dan kan er nog wel wat bijkomen onderweg, maar dat zijn dan je eigen stomiteiten. En ik zou zeggen dat behoort toch ook bij je karma, dat je de gevolgen van je eigen stomiteiten draagt. Ik zou zeggen, alles wat de mens meemaakt is karma voortkomende uit een onvolkomen begrip van de mogelijkheden van het leven. Ja, als je het goed zoudt begrijpen, het leven, zou je niet eens behoeven te incarneren; dat zou gemakkelijk zijn. Maar dat behoef ik jullie niet aan je verstand te brengen, want ik kan nu nog zo'n reclame maken voor onze heerlijke vrije wereld en het geluk dat je daar kunt hebben. Dan zeggen ze allemaal: o, wat vind ik het mooi", maar als het puntje bij het paaltje komt dan zeggen ze: "och, kan ik nog niet een weekje hier blijven?
- x Heeft een geest die de stof heeft afgelegd een lichaam?
- Ja, we zouden kunnen zeggen, de geest die het stoflichaam aflegt, die heeft nog beschikking over een zekere hoeveelheid kracht. Je zou zo kunnen zeggen, dat hij zo'n paar el protoplasma met zich meesleept, of ectoplasma noemen jullie het geloof ik, he. Nu ja, het blijft hetzelfde hoor, het is alleen maar in verschillende situaties genoemd. Maar je hebt dus een zekere kracht en die kracht die is nu van dien aard dat je daar je gedachte in uit kunt beelden. Nu, denk je aan jezelf dan stel je je eigen dus voor op een bepaalde manier en vormt dus uit de kracht die je eigen lichaam uitmaakt, die fijne materie, het lichaam waarin je dan vertoont waarin je bestaat. En het gekke is, dat vertoont een hele tijd gelijkenis met datgene wat je op aarde bent geweest. Dat is soms wel eens lastig hoor, ik bedoel ik heb een hele tijd de wereld zo'n beetje scheef bekenen, ook van onze kant, voor dat ik tot de conclusie kwam dat je ook nog wel eens rechtuit kunt kijken.
- x Kunt U ons in een paar woorden misschien zeggen wat de betekenis is van de droom van Esra uit de apocriefe boeken?
- Nou, ik zou ook dat niet willen zeggen. Als je daar nu een theologisch expert bijhaalt, ja, die hebben we ook wel, maar ik zit al te wachten op één antwoord

als ik nu zeg: ik zal dit ook weer informeren, dan duurt het nog zoveel te langer. Nu is er helemaal niets?

- x Kunt U iets zeggen over de universiteit van Christus waarover in deze zaal door anderen al veel gesproken is.
- Nou, dat heb ik niet eens goed verstaan.
- x De universiteit van Christus, of U daar iets van kunt zeggen.
- Nu, daar kan ik ook niets van zeggen. Ik geloof dat ik verstandiger doe als ik het veld ga ruimen vrienden, want ik ben op het ogenblik bezig zo'n klein figuur als modder te slaan. Maar ik zal het woord maar eventjes aan een ander overgeven, misschien dat die er wat beters van trecht brengt en dan kan die die anthroposofen ook meteen voor me opruimen. Meen, dat bedoel ik niet hoor, ik wilde zeggen, afdoen. Nu, in ieder geval goeden avond. En als jullie nu zo hard lachen, onthoud dan maar één ding: we mogen rustig lachen, lach met me maar niet om me, want zo erg ben ik nu ook niet. goeden avond.

Goeden avond vrienden,

Ja, ik zal dan eerst eens eventjes die geneeswijze der anthroposofen een ogenblik belichten, kort natuurlijk. De anthroposofen geloven dat het goed is om elke geneeswijze zo natuurlijk mogelijk te doen geschieden, dat wil dus zeggen dat zij een zekere voorkeur hebben voor elke genezing waarbij natuurlijke stoffen gebruikt kunnen worden, ja, zo mogelijk zelfs de geesteskracht en ook magnetisme in de plaats kunnen treden van te stoffelijke geneesmiddelen. Ze zullen dan ook te allen tijde een voorkeur vertonen o.a. voor de homeopathie. Ik hoop dat dit voldoende is. En dan hadden we daar die beruchte, pardon beroemde universiteit van Christus, hê. Ik moet eerlijk bekennen en tot mijn schande, dat ook mij een dergelijke universiteit niet bekend is. Ze zal waarschijnlijk één van de vele universiteiten zijn die een geheimleer verspreiden, althans ik kan U daarover niets naders mededelen. Dan krijgen we de droom van Esra. De droom van Esra is het aanschouwen niet slechts van de adelaar, maar van de dieren ook tevens, de vogel die het symbool is uit de oude tijd en identiek kan worden geacht met de horusvalk die betekent de ziel van de levende kracht. Is dat ook voldoende, of moet er nog meer bij?

- x Ja, het geeft me niet veel duidelijkheid.
- Nu dan zullen we daar eens een keer met de gehele openbaring van Johannes wat extra tijd aan wijden, want als wij over de symboliek beginnen die daarin verwerkt zit, dan moeten wij om een klein deel begrijpelijk te maken toch weer het geheel gaan belichten en dan moeten wij zelfs de basis van deze symboliek en haar wijze van uitbeelding zeer goed begrijpen en dat kan men niet doen in een enkel ogenblik.
- x Morgen, de elfde, dan is het zonsverduistering, wat invloed zal dat geven?
- Een zonsverduistering heeft altijd invloed, al is het alleen maar de onnatuurlijke toestand van het licht op dat deel van de aarde dat normaal zonlicht ontvangt. Bovendien biedt het enkele astrologische aspecten die nu niet zo erg prettig zijn. En astrologische aspecten betekenen stromingen die op de aarde en de mensheid worden afgestuurd en daar dan vaak juist die reacties die reeds lang broeiden tot een plotselinge uitbarsting brengen. Dus deze betekenis heeft ook deze zonsverduistering, waarbij dan komen een aantal aspecten die én menselijk én astrologisch gezien nu niet van de meest prettige aard zijn. U zult dus wel zien dat een zonsverduistering als die plaatsvindt en wel ingaande met - nu ja, laten we het globaal nemen - ongeveer twaalf uur 's nachts, een aantal verschijnselen geeft, en van menselijke, natuurkundige en natuurlijke aard, die ietwat buiten het gewone vallen. Maar ik geloof niet dat er iets is waar U zich nu werkelijk dodelijk ongerust over behoeft te maken. Dus onthoudt U dit maar, er komen nog heel wat meer van die ongunstige aspecten en deze aspecten liggen zo dat ook zelfs Nederland daar wel het een en ander van meekrijgt, maar zo erg is het nog niet of U kunt, wanneer U Uw gezonde verstand bewaart, daar zonder enige kleerscheuren van af komen. Wanneer U dat niet doet dan wordt het pijnlijker. Ik hoop dat dat voldoende is.
- x Ja, ik wilde nog zo graag wat over de vivisectie vragen. In de bijbel staat zo verschrikkelijk weinig over wat Christus gezegd heeft over de liefde tot het dier, terwijl in de Evangelie van de heilige twaalf Christus daar een paar keren heel ernstig over spreekt, dat de mensen de liefde tot de dieren moeten vervullen om juist de grote verdraagzaamheid en de liefde vooral tot de mensen te brengen en dat we moeten beginnen eigenlijk bij het dier.
- Nou, beginnen bij het dier dat zou ik wat dwaas vinden; begin bij de mensheid, die kunt U het best begrijpen en verstaan, maar ik ben het met U eens dat de leer van Christus meer ingehouden heeft dan in de evangeliën vermeld staat en dat daar o.a. ook over de leefwijze en voeding werd gesproken en onder meerdere de taak die de mens ten opzichte van het dier heeft. En daar wordt dan de volgende opmerking gemaakt: Het dier is de dienaar des mensen, wee hem die zijn dienaar onrechtvaardig behandelt. En als U dat in verband met de vivisectie naar voren wilt brengen, dan kunnen we dus onmiddellijk daaruit conclu-

deren dat elke vivisectie die niet dringend noodzakelijk is volgens het kennen van de tijd een grote schuld betekent. Ik geloof echter niet dat er bedoeld is, hetzij door Jezus of door de schrijvers die zijn gedachten hebben weergegeven: "gij zult het dier sparen en Uzelve daarvoor offeren!"; ge zult het beschouwen als Uw jongere broeder. En als Uw jonge broeder vervelend wordt mag je hem heus wel eens een kleine vermaning in tastbare vorm geven, nietwaar? Dus op deze wijze mag men ook het dier zeer zeker gebruiken, mits men het niet misbruikt. En het is misschien aardig om daar aan vast te knopen dat Jezus zich dan ook zette tegen het gebruik van dierlijk voedsel tenzij daar, waar dit door religieuze of emotionele toestanden als een noodzakelijkheid wordt beschouwd. Hij had wel het Paasoffer, het Paaslam, maar Hij deed dit uit een zuiver religieuze drijfveer. Hijzelf volbracht Zijn maaltijd zoals gebruikelijk met brood en wijn, wijn te verstaan water met enkele druppels wijn daarin. Ik hoop dat daarmee Uw vraag voldoende beantwoord is.

Hiermede ga ik dan afscheid van U nemen en geef het woord over aan de laatste spreker van dezen avond die voor U "het schone woord" zal behandelen.

Goeden avond.

ABONNEMENT OP ONS WEKELIJKS VERSLAG. Door storting van f 5.- op giro no. 517676 ten name van J. Rientjes, Havenkade 60 te Scheveningen, verzekert U zich gedurende 10 weken van de ontvangst van ons orgaan dat 50 cent per nummer kost. Maakt abonné's op dit woordelijk verslag dat op de band-recorder is opgenomen en enig is in den lande. Geeft ons s.v.p. adressen voor het zenden van proefnummers. Van alle reeds verschenen nummers hebben wij nog exemplaren in voorraad.

Goeden avond vrienden,

Wij mogen dan nog een ogenblik, om dezen avond te besluiten HET SCHONE WOORD voor U laten horen. U weet allemaal langzamerhand wat het betekent. Het is helemaal geen poging om literaire waardevolle producten voor U naar voren te brengen, maar wij proberen wel om een waardig besluit van de avond daarmee te maken. Wijze van behandeling behoud ik mijzelf voor. Ik laat U de keuze over van een aantal onderwerpen dat ik limiteer tot zes.

x ENGELENSCHAAR- WEDERGEBOORTE -VOLMAAKTHEID- OPGANG- LIEFDE VAN CHRISTUS - NATUURWET.

- De wedergeboorte is natuurwet die buiten werking wordt gesteld slechts door de bereiking der volmaaktheid. En dit is mogelijk geworden door de liefde van Christus die een engelenschaar aanvoert om de mensheid tot bewustzijn te leiden.

Is dat voor U aanvaardbaar?

x Ja.

Er klinkt een wond're klank door 't Al,
Een klaar kristallen zang;
Want was de mensheid dan gedoemd
Te leven eeuwen lang
En keer op keer,
Nu is er geboren een nieuw lichtend heir
Dat door de liefde van Christus gedreven
De mensheid leidt tot het werkelijke leven.
De wedergeboorte, zolang een wet,
Door de natuur aan de mensheid gezet,
Zij is nu verbroken, want hier is de poort,
Het door Christus gesproken bevrijdende woord
En de kracht van de wet van de liefde.
En wie 'r in de mensheid lijdt
Wie 'r in de mensheid strijdt,
Wie 'r ook leeft en werkt en zwoegt,
Wie 'r ook zaait, of maait of ploegt,
Voor allen geeft Hij het éne woord:
Gij die naar Mijn stemme hoort

Begrijp dat liefde is de wet
En dat in liefde Ik U geef
Mijn kracht.
Ga mee, verbreek de duisternis,
Verbreek de duistere macht
Die U gebonden houdt, verlaat de waan
Van begeerte en leven in stofbestaan,
Reik Mij de hand en gij wordt opgeheven
Tot het licht dat is God
En het werkelijke leven.
En wie er begrijpt deze wet en dit woord
Verstaat ook die klank, door het Al nog gehoord,
Die daar zo klinkt zo helder en klaar,
Die bedwingen wil elk geestelijk gevaar;
Die de demon bant naar een wereld
Van vrees, vanwaar zij kunnen keren,
Om ook te aanvaarden door de liefde van Christus
De wondere goedheid des Heren.
Een klare kristallen klank
Dat is het lied van de eeuwigheid,
Het is het zwaard dat het onrecht
Doormidden, gewoonweg doormidden snijdt
Om te geven de mensheid de waarheid,
De kracht, het begrip voor God.
Dat eenmaal de pracht van 't volmaakte zijn
Voor alle mensen, groot of klein,
Jong of oud, arm of rijk,
Gegeven worden zal.
En dat, dank zij Christus' liefde,
Die zelfs daalde in het tranendal
Der wereld, om te redden.
Hem zij eer en lof en dank.
Moge in onze oren nooit zwijgen
De heldere kristallen klank van Zijn woord.

Ik dank U voor Uw aandacht en ik wens U een goeden avond

Van de band overgenomen	
en g e s t e n c i l d	
d o o r	
Type- en Copieerinrichting	
J. R i e n t j e s	
HAVENKADE 60 - SCHEVENINGEN	
Telefoon	: 55 41 62